

TEATRU I

Opera lui Eugène Ionesco:

Scrieri în limba română: *Elegii pentru ființe mici* (versuri, 1931), *Nu* (critică literară, 1934), *Englezește fără profesor* (piesă de teatru, 1943), *Război cu toată lumea* (publicistică, 1992).

Scrieri în limba franceză:

Teatru: *La Cantatrice chauve*, *La Leçon*, *Les Salutations*, *Jacques ou la Soumission*, *L'Avenir est dans les œufs*, *Les Chaises*, *Le Maître*, *Le Salon de l'automobile*, *Victimes du devoir*, *La Jeune Fille à marier*, *Amédée ou Comment s'en débarrasser*, *Le Nouveau Locataire*, *Scène à quatre*, *Le Tableau*, *L'Impromptu de l'Alma*, *Tueur sans gages*, *Rhinocéros*, *Délire à deux*, *Le Piéton de l'air*, *Le roi se meurt*, *La Soif et la Faim*, *La Lacune*, *Exercices de conversation et de diction françaises pour étudiants Américains*, *Jeux de massacre*, *Macbett*, *Ce formidable bordel!*, *L'Homme aux valises*, *Voyages chez les morts*, *La Nièce-Épouse*, *Le Vicomte*, *Le Rhume onirique*, *Les connaissez-vous?*, *Maximilien Kolbe*.

Proză: *La Photo du Colonel* (nuvele, 1962), *Le Solitaire* (roman, 1973).

Eseuri și memorialistică: *Notes et contre-notes* (1962), *Journal en miettes* (1967), *Présent passé, passé présent* (1968), *Antidotes* (1977), *Un homme en question* (1979), *Entre la vie et le rêve. Entretiens avec Claude Bonnefoy* (1987), *Une quête intermittente* (1987).

Volume de desene: *Découvertes* (1969), *Le Blanc et le Noir* (1981).

EUGÈNE IONESCO
TEATRU I

CÂNTĂREATA
CHEALĂ
LECTIA

Ediția a II-a revăzută

Traducere din franceză,
prefață și note de
VLAD RUSSO și VLAD ZOGRAFI

HUMANITAS
BUCUREȘTI

CÂNTĂREAȚA CHEALĂ
Antipiesă

PERSONAJELE

DOMNUL SMITH

DOAMNA SMITH

DOMNUL MARTIN

DOAMNA MARTIN

MARY, menajeră

CĂPITANUL DE POMPIERI

SCENA I

Interior burghez englezesc, cu fotolii englezești. Seară englezească. Domnul Smith, englez, în fotoliul lui englezesc, încălțat cu papuci englezești, fumează din pipa sa englezească și citește un ziar englezesc lângă un șemineu englezesc în care arde un foc englezesc. Poartă ochelari englezești, mustăcioară căruntă englezească. Alături de el, într-un alt fotoliu englezesc, Doamna Smith, englezoaică, cârpește ciorapi englezești. Moment prelungit de tăcere englezească. Șaptesprezece bătăi englezești de pendulă englezească.

DOAMNA SMITH: Uite că s-a făcut ora nouă. Am mâncat supă, pește, cartofi cu slănină, salată englezească. Copiii au băut apă englezească. În seara asta am mâncat bine. Și asta fiindcă locuim la marginea Londrei iar numele nostru e Smith.

Continuându-și lectura, Domnul Smith plescăie.

DOAMNA SMITH: Cartofii sunt foarte buni cu slănină, uleiul de salată nu era rânced. Uleiul de la băcanul din colț e de calitate mult mai bună decât uleiul de la băcanul de vizavi, ba e mai bun chiar și decât uleiul de la băcanul din capul străzii. Dar nu vreau să spun că uleiul lor ar fi prost.

Continuându-și lectura, Domnul Smith plescăie.

DOAMNA SMITH: Și totuși, uleiul băcanului din colț rămâne cel mai bun...

Continuându-și lectura, Domnul Smith plescăie.

DOAMNA SMITH: De data asta Mary a fiert bine cartofi. Ultima dată nu i-a fiert destul. Mie nu-mi plac decât bine fierți.

Continuându-și lectura, Domnul Smith plescăie.

DOAMNA SMITH: Peștele era proaspăt. M-am lins pe buze. Am luat de două ori. Ba nu, de trei ori. De-asta mă tot duc la closet. Și tu ai luat de trei ori. A treia oară însă tu ai luat mai puțin decât primele două dăți, în timp ce eu am luat mult mai mult. În seara asta am mâncat mai mult decât tine. Cum îți explici? De obicei, tu ești cel care mănâncă mai mult. Nu pofta de mâncare îți lipsește ție.

Continuându-și lectura, Domnul Smith plescăie.

DOAMNA SMITH: Și totuși, supa era poate un pic prea sărată. Avea mai multă sare ca tine. Ha! ha! ha! Și în plus avea prea mult praz și prea puțină ceapă. Îmi pare rău că nu i-am sugerat lui Mary să pună și-un pic de anason. Data viitoare știi ce-am de făcut.

Continuându-și lectura, Domnul Smith plescăie.

DOAMNA SMITH: Băiețelul nostru ar fi vrut să bea bere, o să-i placă să tragă la măsea, cu tine seamănă. L-ai văzut cum stătea cu ochii lipiți de sticlă? Dar eu i-am turnat în pahar apă din cană. Îi era sete

și a băut. Helen seamănă cu mine: e bună gospodină, econoamă, cântă la pian. Nu cere niciodată bere englezească. E la fel ca fetița noastră cea mică, ea bea numai lapte și nu mănâncă decât terci. Se vede că n-are decât doi ani. O cheamă Peggy.

Tarta cu gutui și fasole a fost delicioasă. La desert ar fi mers, poate, un păhărel de vin de Bourgogne australian, dar n-am pus vinul pe masă ca să nu dau copiilor un exemplu rău de lăcomie. Trebuie învățați să fie sobri și cumpătați în viață.

Continuându-și lectura, Domnul Smith plescăie.

DOAMNA SMITH: Mrs Parker cunoaște un băcan bulgar; îl cheamă Popoșev Rosenfeld și a sosit de curând de la Constantinopol. E mare specialist în iaurt. A absolvit școala de iaurgerie de la Adrianopol. Mâine mă duc să cumpăr de la el o strachină mare cu iaurt bulgăresc folcloric. Nu prea găsești aici, la marginea Londrei, lucruri de-astea.

Continuându-și lectura, Domnul Smith plescăie.

DOAMNA SMITH: Iaurtul e ideal pentru stomac, rinichi, apendicită și apoteoză. Mi-a spus-o doctorul Mackenzie-King, care îi îngrijește pe copiii vecinilor noștri, familia Johns. E un medic bun. Poți să ai încredere în el. Nu recomandă decât medicamentele pe care le-a încercat pe pielea lui. Înainte să-l opereze pe Parker, s-a operat el însuși de ficat, cu toate că nu era deloc bolnav.

DOMNUL SMITH: Cum se face atunci că doctorul a scăpat și Parker a murit?

DOAMNA SMITH: Pentru că operația a reușit la doctor și n-a reușit la Parker.

DOMNUL SMITH: Atunci Mackenzie nu-i doctor bun. Operația ar fi trebuit să reușească la amândoi, sau amândoi ar fi trebuit să se curețe.

DOAMNA SMITH: De ce?

DOMNUL SMITH: Un doctor conștiincios trebuie să moară odată cu bolnavul, dacă nu se pot vindeca împreună. Un comandant de navă pierе odată cu vaporul, înghițit de valuri. Nu-i supraviețuiește.

DOAMNA SMITH: Nu poți să compari un bolnav cu un vapor.

DOMNUL SMITH: De ce nu? Vaporul are și el bolile lui; oricum, doctorul tău e sănătos ca un vapor; un motiv în plus pentru care trebuia să piară în același timp cu bolnavul, la fel ca doctorul și vaporul lui.

DOAMNA SMITH: Ah! La asta nu m-am gândit... Poate că ai dreptate... și atunci care-i concluzia?

DOMNUL SMITH: Toți doctorii sunt niște șarlatani. Și bolnavii la fel, cu toții. În Anglia, numai marina e cinstită.

DOAMNA SMITH: Dar nu și marinarii.

DOMNUL SMITH: Bineînțeles. (Pauză.)

DOMNUL SMITH, *fără să se despartă de ziar*: Nu pricep un lucru. De ce în ziar, la rubrica de stare civilă, se trece întotdeauna vârsta persoanelor decedate și niciodată vârsta nou-născuților? E absurd.

DOAMNA SMITH: Nu m-am întrebat niciodată!

Alt moment de tăcere. Pendula bate de șapte ori. Tăcere. Pendula bate de trei ori. Tăcere. Pendula nu bate deloc.

DOMNUL SMITH, *cufundat mai departe în ziarul lui*: Ia te uită, scrie c-a murit Bobby Watson.

DOAMNA SMITH: Doamne, săracul, când a murit?

DOMNUL SMITH: Ce te miri așa? Doar știai. A murit acum doi ani. Am fost la înmormântarea lui acum un an și jumătate, tu nu-ți aduci aminte?

DOAMNA SMITH: Sigur că-mi aduc aminte. Mi-am amintit imediat, dar nu înțeleg de ce-ai fost tu așa surprins c-ai văzut asta în ziar.

DOMNUL SMITH: Nu scrie în ziar. Au trecut deja trei ani de când am vorbit despre decesul lui. Mi-am amintit prin asociație de idei!

DOAMNA SMITH: Păcat! Era așa bine conservat.

DOMNUL SMITH: Era cel mai frumos cadavru din Marea Britanie! Nu-și arăta deloc vârsta. Săracul Bobby, murise de patru ani și tot mai era cald. Un adevărat cadavru viu. Și ce vesel era!

DOAMNA SMITH: Săraca Bobby.

DOMNUL SMITH: Vrei să zici săracul Bobby.

DOAMNA SMITH: Nu, eu mă gândeam la soția lui. O chema Bobby, la fel ca pe el, Bobby Watson. Fiindcă aveau același nume, nici nu-i puteai deosebi când îi vedeai împreună. Abia după moartea lui s-a putut afla cu adevărat care-i unul și care-i altul. Dar până și-n ziua de azi mai sunt unii care o confundă cu mortul și-i prezintă condoleanțe. Tu o cunoști?

DOMNUL SMITH: N-am văzut-o decât o singură dată, din întâmplare, la înmormântarea lui Bobby.

DOAMNA SMITH: Eu n-am văzut-o niciodată. E frumoasă?

DOMNUL SMITH: Are trăsături regulate și totuși nu se poate spune că-i frumoasă. E prea înaltă și prea

voinică. Trăsăturile ei nu sunt regulate și totuși se poate spune că e foarte frumoasă. E cam pirpirie și cam slăbuță. E profesoară de canto.

Pendula bate de cinci ori. Tăcere prelungită.

DOAMNA SMITH: Și când au ei de gând să se căsătorească?

DOMNUL SMITH: La primăvară, cel târziu.

DOAMNA SMITH: Trebuie să mergem la cununia lor.

DOMNUL SMITH: Trebuie să le facem un cadou de nuntă. Mă întreb ce.

DOAMNA SMITH: Și dacă le-am dăruia una dintre cele șapte tăvi de argint pe care le-am primit cadou la nunta noastră și care nu ne-au folosit niciodată la nimic?

Moment scurt de tăcere. Pendula bate de două ori.

DOAMNA SMITH: E trist pentru ea c-a rămas văduvă așa tânără.

DOMNUL SMITH: Noroc că n-au avut copii.

DOAMNA SMITH: Asta le mai lipsea! Copiii! Ce s-ar fi făcut săraca femeie cu ei!

DOMNUL SMITH: E încă tânără. Se poate recăsători. Îi stă așa bine în doliu!

DOAMNA SMITH: Și de copii cine o să aibă grijă? Doar știi că au un băiat și o fată. Cum îi cheamă?

DOMNUL SMITH: Bobby și Bobby, la fel ca pe părinți. Unchiul lui Bobby Watson, bătrânul Bobby Watson, e bogat și îl iubește pe băiat. S-ar putea ocupa de educația lui Bobby.

DOAMNA SMITH: Așa ar fi normal. Și mătușa lui Bobby Watson, bătrâna Bobby Watson, s-ar putea ocupa, la rândul ei, de educația lui Bobby Watson, fiica lui Bobby Watson. În felul ăsta, Bobby, mama lui

Bobby Watson, s-ar putea recăsători. Are pe cineva în vedere?

DOMNUL SMITH: Da, pe un văr de-al lui Bobby Watson.

DOAMNA SMITH: Care? Bobby Watson?

DOMNUL SMITH: Tu despre care Bobby Watson vorbești?

DOAMNA SMITH: Bobby Watson, fiul bătrânului Bobby Watson, celălalt unchi al lui Bobby Watson, mortul.

DOMNUL SMITH: Ah, nu, nu de el e vorba... De altul.

De Bobby Watson, fiul bătrânei Bobby Watson, mătușa lui Bobby Watson, mortul.

DOAMNA SMITH: Vorbești cumva de Bobby Watson comis-voiajorul?

DOMNUL SMITH: Toți Bobby Watsonii sunt comis-voiajori.

DOAMNA SMITH: Grea meserie! Și totuși ies bani frumoși.

DOMNUL SMITH: Da, când nu e concurență.

DOAMNA SMITH: Și când nu-i concurență?

DOMNUL SMITH: Marțea, joia și marțea.

DOAMNA SMITH: Oho! Trei zile pe săptămână? Și ce face Bobby Watson atunci?

DOMNUL SMITH: Se odihnește, doarme.

DOAMNA SMITH: Păi de ce nu lucrează în astea trei zile, dacă tot nu-i concurență?

DOMNUL SMITH: De unde vrei să le știu eu pe toate?

Nu pot să răspund la toate întrebările tale idioate!

DOAMNA SMITH, *ofensată*: Spui asta ca să mă jignești?

DOMNUL SMITH, *zâmbind larg*: Știi bine că nu.

DOAMNA SMITH: Toți bărbații sunt la fel! Stați toată ziua cu țigara în gură sau vă dați cu pudră și cu ruj pe buze de cincizeci de ori pe zi, asta dacă nu beți în neștire!

CUPRINS

Nota traducătorilor	5
<i>Cântăreața cheală</i>	35
<i>Lecția</i>	79
Note	121
despre <i>Cântăreața cheală</i>	123
despre <i>Lecția</i>	128